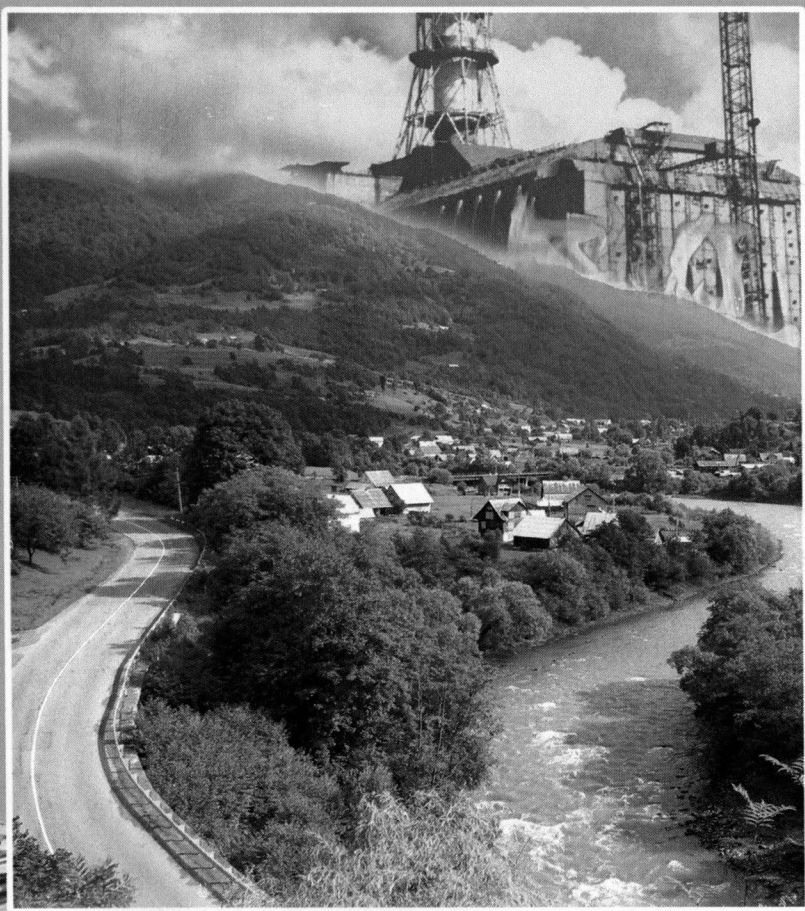


Сучасні аспекти збереження здоров'я людини

Збірник наукових праць ІХ Міжнародної
міждисциплінарної науково-практичної конференції



До 30-річчя Чорнобильської катастрофи

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

**ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІТОТЕРАПІЇ**

**СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ
ІНСТИТУТ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В НІТРІ**

**УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

**ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ТА ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОДА**

**ГО «СОЮЗ ЧОРНОБИЛЬ УКРАЇНИ» ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ І ГЛОБАЛІСТИКИ «НООСФЕРА»**

САНАТОРІЙ «КВІТКА ПОЛОНІНИ»

Сучасні аспекти збереження здоров'я людини

**ЗБІРНИК ПРАЦЬ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(22-23 квітня 2016 року)

До 30-річчя Чорнобильської катастрофи

**УЖГОРОД
2016**

УДК 613.2 (075.8)
ББК 53.51Я2
Б 62

Рекомендовано до друку

*Вченою радою ДВНЗ "Ужгородський національний університет"
(протокол №3 від 24 березня 2016 р.)*

За редакцією проф. **Ганича Т.М.**

Голови редколегії:

О.М. Ганич – заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, директор НДІ фітотерапії ДВНЗ "УжНУ"

Т.М. Ганич – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри факультетської терапії медичного факультету ДВНЗ "УжНУ"

Члени редколегії:

проф. Гаврилко П.П.

доц. Бриндза Я.

проф. Ганич М.М.

доц. Лукша О.В.

засл. лікар України П.П. Ганинець

н.с. Скаканді С.І.

Автори опублікованих робіт несуть повну відповідальність за зміст і ілюстративний матеріал.

Сучасні аспекти збереження здоров'я людини:

**збірник праць IX міжнародної міждисциплінарної наук.-практ. конф./
За ред. проф. Т.М. Ганича. – Ужгород : 2016. – 384 с.**

Збірник праць конференції висвітлює нові відомості про збереження здоров'я людини в несприятливих екзоєкологічних умовах, а саме - роль сімейного лікаря в оздоровленні населення природними засобами, забезпечення адекватного харчування, якісної питної та мінеральної води, подолання йододефіциту, використання сучасних агротехнологій для збереження і збагачення біорізноманіття природи. Особлива увага приділена питанням, пов'язаним з подоланням віддалених наслідків аварії на ЧАЕС, 30-річчя з дня якої настає в квітні 2016 року.

На всі роботи одержано фахові рецензії.

ISBN 978-617-673-446-8

©ДВНЗ «УжНУ», 2016
©УТЕІ КНТЕУ, 2016

ПЕРЕДМОВА

Промайнуло 30 років від самої масштабної на планеті ядерної Чорнобильської катастрофи. За міжнародною шкалою оцінки безпеки ця аварія відноситься до VII рівня (глобальна).

Після вибуху реактора діяло три джерела опромінення: хмара радіоактивних газів, аерозолі викинутих з реактора радіонуклідів та розкидані частини внутрішніх конструкцій реактора. У початковий період основну небезпеку складав радіоактивний йод (J^{131} , J^{132}), що поступав в організм в основному з молоком та листовою зеленню. Після розпаду радіоактивного йоду критичним нуклідом став радіоактивний цезій, що потрапляв в організм населення в основному з м'ясо-молочними продуктами, менш значною є патогенна роль стронцію та плутонію.

Отже, дозоутворюючими ізотопами стали цезій та йод. Загальна територія України з рівнем забруднення цезієм-137 вище 1 Кі на 1 Км² склала 5143 га.

Станом на 2015 рік статус постраждалих від наслідків Чорнобильської катастрофи мали біля 2 млн. осіб. На Україні проживає понад 230 тис. ліквідаторів наслідків аварії (ЛНА), а в категорію потерпілих від аварії (переселенці, евакуйовані та постійні жителі радіаційно контрольованих територій; діти, народжені після аварії в усіх постраждалих групах) входить, окрім ЛНА, понад 1,8 млн осіб, зокрема, біля 450 тисяч дітей.

Абсолютна більшість осіб, яка зазнала радіонуклідного впливу отримала опромінення в діапазоні 0,25 Гр, які трактуються як малі дози радіації. Значний контингент населення зазнає хронічного впливу малих доз радіації і продовжує жити на забруднених територіях і тепер. Понад 1 млн людей (дорослих і дітей) продовжує проживати чи працювати в зонах безумовного і гарантованого виселення або посиленого радіаційного контролю. Біля 60 тис. дітей отримали опромінення щитоподібної залози.

За 30 років, що минули після аварії на ЧАЕС, радіаційний стан територій, що зазнали радіоактивного забруднення, покращився. Цьому сприяли природні процеси та проведені заходи з подолання наслідків аварії у сільськогосподарському та лісогосподарському виробництві, дезактиваційні роботи, здійснені заходи із запобігання поширення радіонуклідів із зони відчуження. Можна стверджувати, що все це привело до певного зниження рівнів загального опромінення людей, які продовжують проживати на радіаційно контрольованих територіях. Водночас, проблема подолання наслідків аварії на ЧАЕС цими територіями не обмежується, і багато екологічних та медичних

3. Україна комунальна. Експертний веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jkg-portal.com.ua/ua/publication/one/ukransk-zapasi-prsno-vodi-chi-ne-najbdnsh-v-vrop15734>
4. Обласна програма «Питна вода Закарпаття на 2012-2020 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://document.ua/pro-oblasnu-programu-pitna-voda-zakarpattja-na-2012-2020-rok-doc106463.html>

SUMMARY

DRINKING WATER PROBLEM IN THE REGION, IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE

Bedzyr V.S.

In this article is payed attention on a typical rural problems water supply and drainage in Transcarpathia region, that makes ecological threat for Tisa's watershed. It is described main branches of necessary administrative optimization of groundscaresphere of the region.

РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ ТА РОЗУМОВІ НАВАНТАЖЕННЯ – ВАЖЛИВІ ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОВЕГЕТАТИВНОГО СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Бернада В.В., Фабрі З.Й., Росток Л.М., Грига І.В., Рейті Г.Е., Грига В.І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна

Останнім часом все гострішою стає проблема впливу раціонального та збалансованого харчування дітей, зокрема старшого віку, тобто студентів на психовегетативне забезпечення серцево-судинної системи студентів. Сучасний темп життя та ритм навчання перешкоджає реалізації нормального щодобового раціону студента.

Студентська молодь є специфічною верствою молодого населення країни, особливості способу життя якого потрібно враховувати. Саме в цей період спостерігаються порушення психовегетативного статусу організму [1,2]. Підвищення розумових здібностей студентів залежить від раціонального збалансованого харчування [3]. Зв'язок інтелекту та якості харчування доведено у працях багатьох вчених [4].

Метою нашого дослідження було вивчити та узагальнити стан і складові впливу збалансованого харчування та розумового навантаження на психовегетативне забезпечення серцево-судинної системи студентів.

Фактичне харчування більшості студентів полідефіцитне, розбалансоване за багатьма нутрієнтами. Збалансованість харчування передбачає збалансованість між собою різних поживних речовин, наприклад, пропорційність між трьома важливими енергоносіями (вуглеводи, жири, білки). Повинен бути баланс між необхідними амінокислотами; баланс між насиченими і ненасиченими жирними кислотами; баланс між вуглеводами та харчовими волокнами; баланс між продуктами тваринного і рослинного походження і т.д.

Нервово та емоційне напруження супроводжується посиленням використанням організмом вітамінів. Тому в раціоні повинні бути продукти, багаті на вітаміни С, В1, В2, В6, РР, які беруть участь в окисно-відновних реакціях, а також вітаміни з ліпотропною та антисклеротичною дією: Е, В12, фолієва кислота.

Враховуючи те, що Закарпатська область, особливо її гірські та передгірські райони відносяться до регіонів з дефіцитом йоду в довкіллі, особливу увагу слід приділити на йодне забезпечення організму. За даними ВООЗ добова потреба у йоді становить 150-200 мкг на добу. Ця кількість йоду повністю забезпечує повноцінний розвиток інтелекту людини. З цією метою пропонуємо споживати йодовану сіль та включити в добовий харчовий раціон морепродукти хоча б 2-3 рази на тиждень. Слід звертати увагу також на надходження інших необхідних мікро- та макроелементів.

У дослідженні взяли участь 80 студентів 2 курсу медичного факультету Ужгородського національного університету. Студенти були розподілені за рівнем академічної успішності, який визначався за результатами комп'ютерного тестування на підсумкових заняттях з базового предмету (нормальна фізіологія). 20 студентів входило у верхні 20% рейтингу (група "Top20"), 20 – у останні 20% (група "Last20"), 40 – вибірка з інших 60% ("Контрольна група").

Визначались статистичні та спектральні параметри варіабельності серцевого ритму у положенні спокою та під час ортостатичної проби, показники складної зорово-моторної реакції (СЗМР), сили нервових процесів (СНП), та функціональної рухливості нервових процесів (ФРНП), швидкості виконання простих арифметичних операцій [5].

Результати дослідження вказують, що середньорічні показники потужності хвиль наднизької частоти у групі осіб з високою успішністю достовірно нижчі, ніж у осіб з низькою успішністю, а особи з середньою успішністю займають проміжне положення. Таким чином, у осіб з низьким положенням у навчальному рейтингу централізація регуляторних процесів вища, що вказує на вищий рівень стресу. Порівняння річного профілю показника VLF% у осіб з високими навчальними результатами вказує на те, що у першому

семестрі централізація регуляторних процесів дещо нижча, ніж у другому семестрі. У інших групах студентів такої тенденції не відмічається. У першому семестрі потужність наднизкочастотних коливань серцевого ритму у групи студентів з хорошою успішністю є нижчою, ніж у осіб з низькою успішністю. У другому семестрі показники VLF% у всіх груп студентів практично однакові, однак слід звернути увагу на ці показники у квітні та червні. У передсесійний період у осіб з середньою та високою успішністю показник VLF% залишається практично на одному рівні з попереднім місяцем, тоді як у студентів з низькою успішністю достовірно зростає, що свідчить про різке зростання напруженості регуляторних механізмів.

Студенти з вищим рейтингом демонстрували вищу швидкість обробки інформації при розумових навантаженнях помірної тривалості (СНП 503,7+7,7 у порівнянні з 467,9+8,9 у групах з гіршою успішністю), тоді як при виконанні більш простих та менш тривалих навантажень відмінностей між студентами з різною успішністю не було відмічено (проби визначення швидкості СЗМР, ФРНП).

Таким чином, на основі проведених нами досліджень можна зробити заключення, що раціональне збалансоване харчування та адекватні розумові навантаження у комплексі позитивно впливають на психовегетативне забезпечення серцево-судинної системи і тому їх потрібно враховувати для аналізу та оцінки успішності студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баевский Р.М. К проблеме оценки степени напряжения регуляторных систем организма // Адаптация и проблемы общей патологии. – Новосибирск, 1974. – С. 88-111.
2. Бернада В.В. Вегетативне забезпечення розумової діяльності студентів молодших курсів з різною швидкістю опрацювання інформації // Вісник Львівського університету, серія "Біологія".- 2006.- Вип.41. - С. 109 – 117.
3. Бурлаку Н.І. Проблеми раціонального харчування українських студентів. Всеукраїнська конференція з питань безпеки харчування. Тези доп. – Київ: НТУУ «КПІ», 2010. – С. 150-151.
4. Гриньова М. В. Методичні рекомендації «Організація впливу збалансованого харчування на розумову діяльність студентської молоді» / М. В. Гриньова, Н. О. Коновал – Полтава, 2013. – 38 с.
5. Макаренко М.В., Лизогуб В.С., Юхименко Л.І. та ін. Порівняльний аналіз різних показників сили нервових процесів у людини // Фізіол. журн. – 2002.– Т.48, №4. – С.70-73.

SUMMARY

RATIONAL NUTRITION AND MENTAL LOADINGS AS IMPORTANT SUPPLEMENT FACTORS OF CARDIO-VASCULAR SYSTEM AND PSYCHOVEGETATIVE STATUS

Bernada V., Fabry Z., Rostoka L., Griga I., Reyti G., Griga V.

Influence of well-proportioned nourishing and mental loading on the state of heard and vascular system. The increase of students intellectual abilities depends on balanced nourishing. The use of vitamins and minerals by human body directly influences on the increase of intellect. Highly successful people are characterized by great rapid processing of information under the amount of mental work of moderate duration high proof of regularity of autonomous nervous system while fulfilling orthostatic test.

КОНТРОЛЬ ПРОДУКЦІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА ЩОДО ЗАБРУДНЕННЯ ШКІДЛИВИМИ РЕЧОВИНАМИ

Білоцерківець Т.І.¹, Михальська О.М.¹, Адамчук Л.О.², Бріндза Я.³

¹Українська лабораторія якості та безпеки продукції АПК України, Чабани; ²Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

³Словацький аграрний університет в Німрі, Словаччина

Проблема безпеки та якості продукції загострюється в умовах поєднання агропродовольчих ринків країн світу та конкуренції між ними. Результатом цього є підвищення якості харчових продуктів, на підґрунті значної кількості стандартів і норм, контролем їх виконання та постійно зростаючою вимогливістю споживачів. Продукція бджільництва знайшла своє широке застосування серед населення завдяки високопоживним та лікувальним властивостям, вона стала незамінною сировиною лікувальних засобів та продуктів харчування. Попит на мед та інші продукти бджільництва у розвинених країнах перевищує пропозицію. Для забезпечення конкурентоспроможності продукції бджільництва, актуалізується проблема забезпечення якості та безпеки цієї продукції відповідно до світових критеріїв [1, 4].

Нині, інтенсифікація народного господарства призводить до інтенсивного забруднення продукції шкідливими речовинами. Наразі важкими металами забруднено близько 20%, а радіонуклідами – 12% сільськогосподарських угідь України. Незважаючи на зниження вмісту шкідливих речовин у довкіллі, екологічна ситуація останнім часом у певних природних регіонах залишається несприятливою для виробництва безпечної продукції бджільництва. За цього виникає

ж/ має антимутагенні та протипухлинні властивості

Нами були проведені дослідження з різними вегетативними органами різних видів кизильників (*Cotoneaster Medik.*) і було встановлено, що листки більше ніж у 2 рази підвищували кисеньгенеруючу активність фагоцитів крові донорів [6].

Таким чином, багатовекторні фармакологічні властивості хлорофілу можливо пов'язані з великою кількістю світової енергії, що в ньому накопичується, а велика загальна листкова поверхня рослин прямо і опосередковано позитивно впливає на життєздатність людини і тому рекомендовано використовувати листки як джерело ефективних адаптогенних речовин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко В.М. Пища в качестве лекарства / В.М. Бабенко // Вестник «Здоровый образ жизни». - 2000. - №9(165). - С.7-9.
2. Беспалов В.Г. Питание и рак. Диетическая профилактика онкологических заболеваний / В.Г. Беспалов. - Москва, 2008. - 176 с.
3. Гарбузов Г. Антиоксидантное лечение рака / Г. Гарбузов. - СПб: Питер, 2010. - С.93-98.
4. Гаркава К.Г. Новый подход у вивченні адаптогенних властивостей лікарських рослин / К.Г. Гаркава // Проблеми екологічної біотехнології. - [Електронне наукове видання]. - К.: НАУ, 2013. - №2. Режим доступу : <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/ecobiotech/article/view/5525/6243>.
5. Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині. 1. Клінічна фармакогнозія. 2. Фітотерапія / А.Я. Кобзар. - Київ, 2004. - 476 с.
6. Михайлова І.С., Гревцова Г.Т., Гаркава К.Г. Кизильники (*Cotoneaster Medik.*) – новий об'єкт біотехнології / І.С. Михайлова, Г.Т. Гревцова, К.Г. Гаркава // Проблеми екологічної біотехнології. - [Електронне наукове видання]. - К.: НАУ, 2015. - №2. Режим доступу : <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/ecobiotech/article/view/9624>.
7. Мусієнко М.М. Фізіологія рослин / М.М. Мусієнко. - К.: Фітосоціоцентр, 2001. - 392 с.
8. Рубис А.В., Пасичник В. Г., Мещерская К.А., Ковалева Н.Н. Хлорофилл как незаменимый фактор зоокультуры / А.В. Рубис, В. Г. Пасичник, К.А. Мещерская, Н.Н. Ковалева // Первое Всесоюзное совещание по проблемам зоокультуры. Тезисы докладов. Часть 2. Москва. - 1986. - С.236-238.
9. Сербін А.Г., Сіра Л.М., Слободянюк Т.О. Фармацевтична ботаніка / А.Г. Сербін, Л.М. Сіра, Т.О. Слободянюк. - Вінниця: Нова книга, 2007. - 488 с.

10. Тимирязев К.А. Избранные работы по хлорофиллу и усвоение света растением / К.А. Тимирязев. Под редакцией Н.А. Максимова. - Изд. АН: СССР, 1948. - С. 20-50.

SUMMARY

TO THE QUESTION OF CHLOROPHYLL

Garkava K.G., Mykhaylova I.S., Grevtsova G.T.,

Chlorophyll has a multi-vector effect on the body, therefore it is recommended to use their foliages as a source of effective adaptive substances.

АКТИВНІ РЕЧОВИНИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ЗАКАРПАТТЯ В ЛІКУВАННІ ГІПЕРТОНІЧНОЇ ХВОРОБИ Грига В.І., Грига І.В., Росток Л.М., Бернада В.В., Рейті Г.Е. ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна

Активні речовини лікарських рослин (алкалоїди, флавоноїди, глікозиди, сапоніни, вітаміни, мікро- та макроелементи та інші сполуки) відіграють важливу роль у живому організмі, впливаючи на різні функції, системи та обмін речовин.

У зв'язку з тим, що при гіпертонічній хворобі порушується обмін речовин в організмі (особливо підвищується вмісту холестерину та ліпопротеїдів).

Метою даного дослідження було з'ясувати вплив активних речовин галенових препаратів лікарських рослин Закарпаття (астрагали, оболонки грецького горіха, горобини чорноплідної, кадила мелісолистого) на артеріальний тиск, вміст холестерину, бета-ліпопротеїдів, перекисне окислення ліпідів та тканинне дихання у тварин з нирковою гіпертензією та у хворих людей.

Відомо, що при захворюваннях серцево-судинної системи (гіпертонічна хвороба) порушується обмін ліпідів, процес поглинання кисню тканинами [5, 6], тому ми вивчали дію галенових препаратів досліджуваних рослин: на протікання гіпертензії, поглинання кисню тканинами, вміст холестерину та перекисне окислення ліпідів.

Враховуючи те, що порушення окисно-відновних процесів особливо чітко проявляється при фізичному навантаженні, ми вважали за потрібне провести додаткову серію дослідів з встановленням впливу досліджуваних препаратів на поглинання кисню тканинами у щурів з нирковою гіпертензією при фізичному навантаженні. У хворих гіпертонічною хворобою вивчали дію біологічно активних речовин на артеріальний тиск. Отримані результати обробляли методом варіаційної статистики.

Експериментальні дослідження показали, що у щурів після виведення нирки під шкіру підвищується артеріальний тиск, а також посилюється, в порівнянні з контрольними даними, поглинання кисню тканинами організму. Отримані результати вказують на те, що підвищення артеріального тиску та поглинання кисню тканинами головного мозку та міокардом у щурів збільшується вже на ранніх стадіях експериментальної ниркової гіпертензії, що пояснюється підсиленням рівня тканинного дихання внаслідок підвищення енергетичних затрат, особливо в місцях з переважно аеробними процесами.

У щурів з нирковою гіпертензією, які отримували галенові препарати досліджуваних рослин, артеріальний тиск у порівнянні з групою тварин фізичного навантаження і гіпертензії був значно нижчий і майже відповідав висхідним даним. Паралельно з наростанням гіпотензивного ефекту відмічалось значне зменшення поглинання кисню тканинами головного мозку та міокарду, а також зниження концентрації холестерину та бета-ліпопротеїдів.

Підвищення артеріального тиску та посилене поглинання кисню тканинами при гіпертензії та фізичному навантаженні викликане, очевидно, первинним порушенням кортикальної регуляції вазомоторної системи внаслідок перенапруження вищих відділів головного мозку. Крім того, підсилення тканинного дихання у таких тварин можна пояснити підвищеними затратами енергетичних ресурсів у клітинах мозку та серця. Згідно з даними літератури під час фізичної роботи процеси витрат та відновлення проходять одночасно [2, 3, 4]. Відомо також, що відновлення обміну речовин у тканинах відбувається швидше при розвитку процесів гальмування у корі головного мозку [6, 7].

У тварин з нирковою гіпертензією, які отримували фізичне навантаження та досліджувані препарати, артеріальний тиск у порівнянні з щурами з фізичним навантаженням і гіпертензією був нижчим. Паралельно із зниженням артеріального тиску відмічається зменшення поглинання кисню тканинами мозку та серця.

При лікуванні хворих гіпертонічною хворобою застосування галенових препаратів лікарських рослин Закарпаття, що містять біологічно активні речовини, знижує артеріальний тиск, нормалізує рівень холестерину та бета-ліпопротеїдів у сироватці крові, а також нормалізує тканинне дихання.

Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що біологічно-активні речовини досліджуваних лікарських рослин зменшують потребу тканин головного мозку та серця в кисні у тварин з нирковою гіпертензією та фізичним навантаженням та їх комбінацією. Беручи до

уваги те, що зменшення потреби головного мозку в кисні свідчить про перевагу процесів гальмування, виявлені нами зміни під впливом біологічно-активних речовин галенових препаратів лікарських рослин можна пояснити таким зрушенням функціонального стану центральної нервової системи. Нормалізацію тканинного дихання, концентрації холестерину та артеріального тиску досліджуваними препаратами у тварин з нирковою гіпертензією і в умовах фізичного навантаження та у хворих гіпертонічною хворобою можна вважати результатом впливу на центральну нервову систему [1, 2, 3].

Висновки: 1. Біологічно-активні речовини лікарських рослин Закарпаття нормалізують артеріальний тиск та поглинання кисню тканинами у тварин з нирковою гіпертензією та фізичним навантаженням, а також у хворих гіпертонічною хворобою.

2. Біологічно-активні речовини, що входять до складу лікарських рослин знижують вміст холестерину, бета-ліпопротеїдів та зменшують активність перекисного окислення ліпідів.

В цьому напрямку доцільно продовжити проведення досліджень, що може мати практичне значення для клініки при амбулаторному лікуванні захворювань серцево-судинної системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грига І.В., Грига В.І. Вісник Вінницького національного медичного університету. 11 (2/1) – 2007, – С. 472 – 476.
2. Грига І.В., Грига В.І. Фітотерапія. – Ужгород. – 2008. 487 с.
3. Грига І.В., Грига В.І. Вісник Харківського національного медичного університету. 6 – 2012, – С. 412 – 415.
4. Заноздра Н.С., Дроздов Д.Д. Гипертоническая болезнь в условиях нагрузки. Врачебное дело. – 2003. – № 5, – С.1-5.
5. Кулак И.А. В кн.: Физиология утомления при умственной и физической работе человека. – Минск, “Беларусь”, – 2002. – С. 29.
6. Розенблат В.В. В кн.: Проблемы утомления. – М.: Медгиз, –2009. – С. 77.
7. Яковлев Н.Н. В кн.: Биохимия. – М.: “Физкультура и спорт” – 2011. – С.163.

SUMMARY

ACTIVE SUBSTANCES OF MEDICINAL PLANTS OF TRANS-CARPATIA IN TREATMENT OF DISEASES OF HYPERTENSION (arterial pressure)

Griga V.I., Griga I.V., Rostoka L.M., Bernada V.V., Rejti G.E.

Biologically active substances (alkaloids, flavonoids, vitamins etc.) of medicinal plants of Transcarpathia own the expressed pharmacological properties (reduce arterial pressure), level of cholesterol, beta-lipoproteins, repress lipid peroxidation).

враховувати при використанні його у рецептурах сиркових мас направленої лікувально-профілактичної дії.

За результатами дегустаційної оцінки сиркова маса «Квіткова» отримала 4,94 бали за п'ятибальною шкалою оцінювання. Масова частка жиру у сирковій масі складає 6%, кислотність – 115-116° Т, вологи – 60%.

На сиркову масу з пилком бджолиним квітковим розроблено і затверджено Технологічну інструкцію та рецептуру з виробництва солодкої сиркової маси «Квіткова».

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтернет-мережа. Режим доступу: www.npbiog.com.ua/index.php/bdzholiny-pilok.ht
2. Шевчук В. Тасмниці бджолиного пилку/ В. Шевчук. - Луцьк: вид. Волинь, 2007.

SUMMARY

THE IMPROVEMENT OF CREAM CHEESE RANGE OF HEALTH PRESCRIPTION

Reshetylo L. I.

In the article the author shows the nutritional values of the recreational cheese mass «Flower» in which was utilized flower bee pollen. The fat part in cheese mass is 6%, the acidity – 115-116 ° T, the humidity – 60%. Technological instructions of cream cheese were also designed and approved.

ВПЛИВ ЙОДНОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ОРГАНІЗМУ НА ЙОДНО-ТИРЕОЇДНИЙ СТАТУС ПРИ ГІПОТЕРМІЇ В ЕКСПЕРИМЕНТІ

Ростока Л.М., Грига І.В., Бернада В.В., Рейгі Г.Е., Грига В.І.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна

Відомо, що стрес-синдром носить системний характер і реалізується з участю нейрогенних та гуморальних факторів. Стрес значно впливає на функцію щитовидної залози, гормонам якої належить провідна роль в регуляції метаболізму, зокрема, інтенсивності біоенергетичних реакцій клітини, адаптаційно-трофічних реакцій організму, регуляції імунітету [1,2]. Дефіцит йоду у навколишньому середовищі призводить до розвитку йодної недостатності і порушення функції щитовидної залози, що в умовах йодного дефіциту ускладнює тиреоїдну регуляцію метаболізму і може відбитися на адаптаційних можливостях організму.

Метою роботи було вивчення йодно-тиреоїдного статусу організму у щурів в умовах термічного стресу (переохолодження) на фоні повноцінного раціону та після трьохмісячного утримання тварин на малоїодному раціоні, що складався з продуктів, вироблених чи вирощених в гірській зоні Карпат з екологічно вираженим йодним дефіцитом.

Переохолодження щурів добивались шляхом зниження температури зовнішнього середовища, що є найбільш поширеним методом відтворення гіпотермії шляхом штучного збільшення тепловіддачі [3]. Щурів поміщали в холодильник при температурі 0° – -2° С. Тварини були розділені на три групи по 25 тварин в кожній. Згідно схеми Е.Б.Старобровського та ін. (1973) щурів піддавали дії холодового стресу на протязі 1–, 3– та 6 год., тобто 1 гр. – 1 год., 2 гр.– 3 год., 3гр. – 6 год. Крім того тварини кожної групи були розділені на 2 підгрупи, з яких перша утримувалась на повноцінному раціоні, а друга – в умовах малоїодної дієти. Наявність гіпотермічного стану контролювали виміром ректальної температури, яка знижувалась відповідно до строків охолодження на 3,7 С; 7,1 С та 9,6 С температури шкіри.

В дослід брались білі щурі віком 12 міс. Контрольну групу склали дві групи щурів (по 15) того ж віку, які утримувались відповідно в умовах повноцінного раціону та йодного дефіциту. Вміст гормонів визначали радіоімунологічним методом за допомогою тест-наборів, загальний йод – церій-арсенідним методом [4].

Виявлено стимуляцію гормональної активності щитовидної залози під дією односторонньої пониженої температури у білих щурів, що утримувались на повноцінному раціоні, на що вказує достовірне зростання пулу Т₄ в сироватці крові дослідних тварин в порівнянні з контрольними показниками, що супроводжується суттєвим спадом інактивації Т₄ (зниження рівню неактивної форми гормону рТ₃) та збереження стабільної концентрації Т₃ в межах норми. Поряд з цим відмічається активне включення периферичних тканин в регуляцію йодно-тиреоїдної забезпеченості організму та метаболізму гормонів, про що свідчить зростання йодних резервів у всіх тканинах, можливо, за рахунок інтенсивного міжтканинного перерозподілу, оскільки йодні резерви сироватки крові суттєво зменшуються при односторонній дії пониженої температури.

При трьохгодинній дії гіпотермії продовжується активація функції щитовидної залози з ще більш суттєвим, ніж через 1 год., підвищенням викиду щитовидною залозою Т₄ в кров, та зростанням рівню Т₃, вірогідно, за рахунок підвищеної активації в тканинах Т₄, оскільки відмічено згортання інактивуючого шляху метаболізму Т₄, про що свідчить подальше суттєве падіння концентрації рТ₃. Важливо вказати,

що при цьому бідніють йодні резерви тканин м'язів, печінки, серця, головного мозку та нирок, що, відбивається на йодних резервах крові зі збідненням їх в сироватці охолоджуваних білих шурів в порівнянні з показниками у інтактних тварин (табл. 1).

Таблиця 1. Вплив переохолодження на йодно-тиреоїдний статус організму у білих шурів в умовах повноцінного раціону

Показники	Контроль n = 10	1 год. n = 6	3 год. n = 6	6 год. n = 6
T ₄	51,4±3,10	64± 5,7 *	76±3,4 * **	85±5,3 * **
T ₃	0,99 ± 0,10	1,12±0,11	1,27±0,05 * **	1,42±0,12 * **
pT ₃	0,39±0,03	0,24±0,03 *	0,15±0,007 * **	0,14±0,009*

* та ** – показники відносно контролю та міжгрупові відповідно достовірні

Слід вказати, що перебування білих шурів при пониженій температурі на протязі 6 год. продовжує індукувати активацію функції щитовидної залози з подальшим підвищенням концентрації T₄ в сироватці крові. При цьому відмічено подальше суттєве підвищення продукції висококалоригенного T₃, зниження рівню pT₃, що вказує на суттєве падіння процесів інактивації T₄ в тканинах та забезпечує невинне зростання рівню T₃ для забезпечення підвищеного рівню енергообміну та терморегуляції. Шестигодинна дія пониженої температури призводить до падіння йодних резервів крові, м'язів, печінки, головного мозку та нирок та індукує підвищену добову екскрецію йоду з сечею (1,67±0,136 мкг/добу проти 1,26±0,103 в контролі), що є одним із механізмів збіднення йодних резервів в організмі експериментальних тварин в порівнянні з показниками у контрольних білих шурів.

Оцінка одержаних даних в динаміці впливу охолодження на організм показала збудження гормональної активності щитовидної залози протягом шести годин, що спричиняє приріст пулу T₄ в сироватці крові експериментальних білих шурів, в тому числі і за рахунок падіння рівню його інактивації в тканинах в pT₃. Поряд з цим виявлено суттєве зростання напрацювання в тканинах організму T₃ в динаміці охолодження та підвищене вилучення загального йоду з сечею, що є причиною помітного збіднення йодних резервів крові та тканин. При цьому в динаміці холодового стресу у цих тварин через 1 год. відбувається міжтканинний перерозподіл йодних запасів зі зростанням їх в м'язах, печінці, серці, головному мозку та нирках при зниженні в сироватці крові. Не виключено, що подібна перебудова йодних резервів, направлена на покращення терморегуляції за рахунок

зниження випаровування води поверхнею тіла в умовах дії холоду на організм. Однак, подальший вплив пониженої температури протягом 3- та 6-ти годин на білих шурів, що утримувались на повноцінному раціоні, призводить до збіднення йодних резервів в тканинах, що може бути спричинено потребами в йоді на підтримку вираженої гормональної активації щитовидної залози на фоні підвищеної екскреції загального йоду з сечею.

Отже, під дією холодового стресу у білих шурів, що утримувались на повноцінному раціоні суттєво активується гормональна функція щитовидної залози, підвищується рівень екскреції загального йоду з сечею в результаті чого бідніють йодні резерви тканин та організму в цілому.

Цікаво простежити реакцію тироїдної системи на холодовий стрес у білих шурів, що утримувались попередньо протягом 3 міс. на продуктах, вирощених в природних умовах екологічно зумовленого йодного дефіциту. Слід зазначити, що на відміну від тварин, що утримувались на повноцінному раціоні, у шурів на малоїодній дієті під дією 1 год. холодового стресу не відбувається активація гормональної функції щитовидної залози та не виявлені суттєві зміни рівню T₃ в сироватці крові, але ж бідніють йодні резерви в м'язах, печінці, серці, головному мозку, нирках та сироватці крові відносно показників у інтактних тварин (табл. 2).

Таблиця 2. Вплив переохолодження на йодно-тиреоїдний статус організму у білих шурів в умовах малоїодного раціону

Показники	Контроль n = 10	1 год. n = 6	3 год. n = 6	6 год. n = 6
T ₄	21,2±1,5	23,3±1,21	21,4±1,42	27,3±1,51
T ₃	1,7±0,07	1,81±0,13	1,78±0,09	2,01±0,12 *
rT ₃	0,14±0,01	0,13±0,01	0,14±0,011	0,12±0,009

Зважаючи на те, що у тварин при йодній недостатності в організмі відмічено падіння гормональної активності щитовидної залози та низький рівень T₄ в сироватці крові, в зв'язку з чим нарастають масштаби метаболічної активації T₄ в T₃ і згортається метаболізм T₄ по шляху його інактивації в pT₃, не виключено, що йоддефіцитні тварини на фоні збіднених вихідних йодних резервів можливо і використовують високу активність T₃ для регуляції енергообміну, включаючи більше метаболізм гормонів, як гормональну активацію щитовидної залози. Важливо вказати, що і при 3-х годинній дії холоду на організм цих білих шурів не виявлено суттєвої гормональної відповіді з боку щитовидної залози, однак, відмічено подальше зменшення йодних резервів в сироватці крові та знижена йодна забезпеченість м'язів, печінки, серця, головного мозку та нирок в порівнянні з контролем. Все

ж такі 6-ти годинна пониженої температури на шурів, що утримувались на малоїодному раціоні викликає збудження гормональної функції щитовидної залози, на що вказує зростання рівню T_4 в сироватці крові та підвищене напрацювання T_3 в тканинах, за рахунок чого формуються небезпечно високі його фонди в крові. Важливо при цьому відмітити, що не зважаючи на вихідний йоддефіцитний стан цих експериментальних тварин, 6-годинний холодний стрес також індукує подальше збіднення йодних резервів в тканинах м'язів, печінки, серця, нирок і крові. Розглядаючи виявлені зміни в динаміці холодного стресу, слід вказати на зростання гормонопродукції до 6-ої години безперервної дії пониженої температури, збіднення йодних резервів в головному мозку, нирках та сироватці крові, що вірогідно, спричинено міжтканинним перерозподілом мікроелементу йоду та посиленням екскреції загального йоду з сечею за добу ($0,56 \pm 0,046$ мкг/добу проти $0,73 \pm 0,060$ у відповідному контролі).

При порівнянні реакції організму білих шурів на холодний стрес в умовах повноцінного раціону та йодної недостатності, встановлено, що, якщо у шурів, що утримувались на повноцінному раціоні уже до 1-год. переохолодження відмічено гормональне збудження щитовидної залози зі зростанням гормонопродукції T_4 в динаміці досліду з паралельним поступовим напрацюванням в тканинах T_3 та зростанням останнього в крові, то у білих шурів на малоїодній дієті відмічено гормональне збудження щитовидної залози лише через 6 год. досліду та і то на значно нижчому рівні проти аналогічних показників у тварин на повноцінному раціоні. В обох експериментальних групах тварин холодний стрес спричиняв збіднення йодних резервів організму, але ж в умовах йодного дефіциту порушення приводили до їх виснаження.

Таким чином, 6-годинний холодний стрес викликає гормональне збудження щитовидної залози, зростання рівню T_4 в крові, причому в умовах йодного дефіциту запізніле (через 6 год.), напрацювання підвищених концентрацій висококалоригенного T_3 для забезпечення терморегуляції, що призводить до екстратиреоїдного перерозподілу йоду зі збідненням його резервів в тканинах при повноцінному раціоні та виснаження їх в умовах йодного дефіциту на фоні індукованої інтенсифікації екскреції йоду з сечею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кандрор В.И. Молекулярно-генетические аспекты тиреоидной патологии// Проблемы эндокринологии. – 2001. – Т.47, № 7. – С. 3-10.
2. Turianica I., Angelovicova M., Rostoka L. et al.: Enviromental iodine deficit and problems connected with it. – Nitra, 211 s., 2007.

3. Воспроизведение заболеваний у животных для экспериментально-терапевтических исследований/ Под ред. Н.В.Лазарева. – Л.: Медгиз, 1954. – 392 с.
4. Barker S.B., Humphrey M.J., Soley M.H.: The clinical determination of protein-bound iodine. J. Clin. Invest, 30, 55-62, 1951.

SUMMARY

THE INFLUENCE OF IODINE SUPPLY OF BODY ON IODINE-THYROID STATUS WITH HYPOTHERMIA IN THE EXPERIMENT
Rostoka L.M., Griga I.V., Bernada V.V., Reyti G.E., Griga V.I.

The influence of hypothermia on the pituitary-thyroid status of the body on rats with hypothermia in dependence from iodine supply. Cold stress causes hormone activation of thyroid gland whereby delayed in terms of iodine deficiency and increased level of T_3 for providing thermoregulation.

ВПЛИВ РІЗНИХ ФОРМ ТА ДОЗ ЙОДУ НА ГІПОФІЗАРНО-ТИРЕОЇДНИЙ СТАТУС ОРГАНІЗМУ У ЗДОРОВИХ ЛЮДЕЙ

Ростока Л.М., Дербак М.А., Сіткар А.Д., Лях О.І., Лях В.І.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна

Мікроелементи посідають важливе місце серед факторів зовнішнього середовища. Особливе значення має йод, надходження якого в організм визначається його кількістю в екосистемі. В біогеохімічних регіонах, де його мало, у біооб'єктів розвивається йодна недостатність. Оскільки основний етіологічний фактор тиреоїдної патології - недостатність йоду в біосфері - практично є незмінним, профілактика йод-дефіцитних захворювань та контроль за йодною забезпеченістю є важливою медико-соціальною та економічною проблемою [1]. Дуже актуальною ця проблема є на Закарпатті, як і на 1/3 території України [2]. Незважаючи на методи профілактики, йодний дефіцит є не до кінця ліквідований. Йододефіцит призводить до значної втрати фізичного та інтелектуального потенціалу населення, не кажучи вже про виникнення патології щитоподібної залози [3].

Метою роботи було дослідження та порівняння впливу різних форм та доз йоду, які приймали студенти-добровольці, на стан гіпофізарно-тиреоїдної системи.

Об'єктом дослідження стали 32 добровольці (студенти УжНУ) віком від 17 до 22 років, які були розділені на 4 групи, кожна з яких приймала певну форму та кількість йоду протягом 3 тижнів, причому в розрахунок на 1 день це була фізіологічна доза: 1 гр. – Йодид-Фармак

(200 мкг йоду) 1 раз на добу; 2 гр. – Йодовану олію (ЙО) (200 мкг йоду) 1 мл 1 раз на добу; 3 гр. – Антиструмін 1 табл. кожного 4 дня; 4 гр. – ЙО (750 мкг йоду) 1 мл кожного 4 дня. На початку і після прийому визначали рівень $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в сироватці крові тест-системами "Алкор БІО" (м. Санкт-Петербург, Росія), за допомогою імуоферментного аналізу "ELIZA". Отримані дані оброблено табличним процесором Microsoft Office Excel, в якому були використані кореляційний та однофакторний дисперсійний методи аналізу [4].

Зміни рівня гормонів у сироватці крові після прийому препаратів йоду коливалися в межах норми (табл.). За допомогою однофакторного дисперсійного методу аналізу визначено вплив досліджуваного чинника (у нашому випадку прийом певної форми та дози йоду) на рівень $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в крові для кожної з груп, що вираховується по величині значущості критерію Фішера та побудовано кореляційну матрицю рівня гормонів до і після прийому йоду. Встановлено, що після прийому фізіологічної дози неорганічного йоду у складі Йодид-Фармаку спостерігаємо появу сильного ступеня (-0,9) зворотної лінійної залежності між рівнями $T_{4в}$ і ТТГ в крові, а також втрату кореляційного зв'язку між рівнями $T_{3в}$ і $T_{4в}$, що ймовірно свідчить про збільшення активності ферменту 5'-дейодинази II типу, яка перетворює T_4 в неактивну форму - реверсивний T_3 та інгібує виділення ТТГ, що пояснюється зменшенням його рівня в крові. Вплив Йодид-Фармаку на зміну $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в крові (по величині значущості критерію Фішера) відповідно дорівнює 77%, 9% і 88%, що свідчить про порушення нормального зворотнього зв'язку між щитоподібною залозою і гіпофізом та посилене дейодування T_4 в неактивну форму.

Таблиця. Показники гіпофізарно-тиреоїдного статусу організму до та після прийому різних форм та доз йоду

№	Форма йоду	$T_{3в}$		$T_{4в}$		ТТГ	
		до	після	до	після	до	після
1	Йодид-Фармак	4,7± 1,1	5,19± 0,39	16,5± 2,52	16,3± 0,68	1,8± 0,54	1,4± 0,19
2	ЙО 200	5,01± 1,42	5,2± 0,52	17,3± 2,68	16,1± 1,33	1,6± 0,56	1,38± 0,27
3	Антиструмін	4,66± 0,5	5,03± 0,59	15,15± 1,64	17,23± 0,84	1,8± 0,29	1,51± 0,2
4	ЙО 750	4,94± 1,59	5,42± 0,79	17,69± 1,13	15,65± 0,98	1,15± 0,56	1,35± 0,17

Після прийому фізіологічної дози органічного йоду у складі Йодованої олії 200 спостерігаємо появу середнього ступеня (-0,75) зворотного лінійного зв'язку між рівнями $T_{3в}$ і $T_{4в}$ в крові, що ймовірно свідчить про збільшення активності селенцистеїнвмісного ферменту 5'-дейодинази I типу та перетворення T_4 в його більш активну форму, тобто T_3 і, як наслідок, це призводить до реалізації ефекту тиреоїдних гормонів у периферичних тканинах при затраті лише 75% пулу йоду організму. Також спостерігається зникнення сильного ступеня (-0,9) зворотної кореляції між рівнями $T_{4в}$ і ТТГ в крові, що ймовірно зумовлено надходженням активних форм йоду (I^+) у складі ненасичених жирних кислот і втратою необхідності синтезу H_2O_2 (що посилюється під дією ТТГ) на окиснення йодиду (I^-), що в свою чергу призводить до зменшення затрати ферментних систем, а саме оксидази дегідронаДФ⁺. Вплив Йодованої олії 200 на зміну $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в крові (по величині значущості критерію Фішера) відповідно дорівнює 33%, 61% і 59%, що свідчить про більш м'яку дію на метаболізм йоду і разом із зменшенням рівня ТТГ в крові, йде зниження пресу гіпофізу на щитоподібну залозу і посилення саморегуляторних механізмів останньої.

Після прийому ударної дози неорганічного йоду у складі Антиструміну раз у 4 дні спостерігаємо появу сильної (-0,93) зворотної кореляційної залежності між рівнями $T_{3в}$ і ТТГ в крові, а також зниження рівня прямого лінійного зв'язку між рівнями $T_{3в}$ і $T_{4в}$, що ймовірно свідчить не тільки про збільшення утворення реверсивного T_3 та інгібування виділення ТТГ 5'-дейодиназою II типу, але й про гальмування синтезу ТТГ за рахунок меншого впливу ТРФ гіпоталамуса на гіпофіз, який перебуває у зворотній кореляційній залежності із рівнем $T_{3в}$ в крові, що пояснюється зменшенням рівня ТТГ після прийому. Вплив Антиструміну на зміну $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в крові (по величині значущості критерію Фішера) відповідно дорівнює 73%, 98% і 93%, що свідчить про порушення оптимального метаболізму гормонів тиреоїдної панелі за 3 тижні прийому. Зараз ні в кого не виникає сумніву в існуванні зворотнього метаболічного зв'язку між утворенням гормонів щитоподібної залози, поступленням та вмістом кінцевого продукту їх деградації - неорганічних йодидів. Тому, на нашу думку, використання ударних доз калій йодиду в якості екстреної тиреоїдної корекції може не дати бажаних результатів, так як підвищується ризик розвитку індукованого йодом тиреотоксикозу або пригнічується гормональна функція щитовидної залози великими дозами йоду.

Після прийому ударної дози органічного йоду у складі Йодованої олії 750 кожен 4 добу спостерігаємо зникнення сильного ступеня (-

0,99) зворотного кореляційного зв'язку між рівнями $T_{3в}$ і ТТГ в крові, а також появу зворотної лінійної залежності між $T_{4в}$ і ТТГ, що ймовірно свідчить про коливання рівня ТТГ в крові в залежності від рівня T_4 , як це й повинно бути в нормі. Зміна позитивної лінійної залежності на негативну (хоча і незначну) між рівнями $T_{3в}$ і $T_{4в}$ в крові, вказує на утворення більш активних форм йодованих гормонів. Вплив йодованої олії 750 на зміну $T_{3в}$, $T_{4в}$ і ТТГ в крові (по величині значущості критерію Фішера) відповідно дорівнює 46%, 99,4% і 57%, що свідчить про нормалізацію регуляції гіпофізом виділення тиреоїдних гормонів, але без вираженого дейодування останніх в більш активну форму.

Таким чином, нашими дослідженнями встановлено, що щоденний прийом фізіологічних доз йоду, на відміну від ударної його кількості раз в 4 дні, ймовірно сприяє перетворенню T_4 в його більш активну форму T_3 і, як наслідок, до реалізації ефекту тиреоїдних гормонів у периферичних тканинах при економії пулу йоду організму, особливо в разі прийому органічної форми йоду. Крім того було виявлено, що вживання органічної форми йоду призводить до оптимізації функції щитоподібної залози та на відміну від неорганічних йодидів не порушує нормальні гіпофізарно-тиреоїдні зв'язки. Таким чином, йодовану олія 200 можна використовувати як альтернативний засіб корекції йододефіциту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Росток Л. М., Туряница И. М., Котунович В. О. и др. Информационный обзор о йодной недостаточности, ее последствиях и профилактике (обзор литературы)// Актуальні проблеми економіки. - №10 (124). - С. 326-341.
2. Turianica I., Angelovicova M., Rostoka L. et al. Enviromental iodine deficit and problems connected with it. - Nitra, 2007. - 211 s.
3. Оцінювання йододефіцитних захворювань та моніторинг їх усунення: Посібник для керівників програм/ Під. ред. В. І. Кравченко. - Третє видання. - К.: «К.І.С.», 2008. - 104 с.
4. Петри А., Сэбин К. Наглядная медицинская статистика/ пер. с англ. под ред. В. П. Леонова. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. - 168 с.

SUMMARY

THE IMPACT OF DIFFERENT FORMS AND DOSES OF IODINE ON PITUITARY-THYROID STATUS OF HEALTHY PEOPLE ORGANISM

Rostoka L., Derbak M., Sitkar A., Liakh O., Liakh V.

The research and comparison of impact of different forms and doses of iodine on pituitary-thyroid system status of students-volunteers were conducted. It has shown that the use of organic forms of iodine leads to better optimization of thyroid function, than inorganic.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ФЕРМЕНТОВАНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ З ВОДОРОСТЕЙ

Рудацька Г.Б., Голуб Б.О.

Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, Україна

В Україні попри притлумлення гостроти проблеми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, дефіциту уваги з боку влади і більшості суспільства до питання профілактики дефіциту ряду мікронутрієнтів, до усунення дисбалансу у нутрієнтному складі харчових продуктів, що складають основу асортименту у торгівлі, існує нагальна потреба у розширенні асортименту харчових продуктів з профілактичними властивостями. Причому доцільним є врахування локальних рис і особливостей потреби у продуктах певного спрямування. У будь-якому разі перед розробниками таких продуктів постає питання вибору джерел тих чи інших біологічно-активних речовин для включення їх у рецептуру. Існують чисельні розробки нових продуктів у різних асортиментних групах з використанням дикорослої та нетрадиційної рослинної сировини, вторинної молочної сировини тощо. Але часто масове впровадження таких розробок гальмується обмеженістю сировинної бази. А збільшення обсягів виробництва тієї ж нетрадиційної рослинної сировини стримуватиметься або природним обмеженнями, або зменшенням вмісту біологічно-активних речовин через інтенсифікацію вирощування. Водночас існує джерело ряду важливих біологічно-активних речовин у практично необмеженій кількості – водорості.

В силу особливостей хімічного складу та структури асортимент харчових продуктів на основі водоростей досить обмежений. Значно ширше розповсюдження водорості отримали як додатковий компонент. Практично відсутні приклади постійного і широкого застосування водоростей для виготовлення ферментованих харчових продуктів, які могли б стати істотним джерелом пробіотиків та пребіотиків, за виключенням деяких далекосхідних соусів. Перспективність розвитку асортименту ферментованих харчових продуктів з водоростей зумовлюється можливістю забезпечити нове джерело мікроелементів у легко та повно засвоюваній формі органічних сполук.

Як сировину для харчових продуктів чи харчових добавок та інгредієнтів поширення отримали бурі (Phaeophyta), червоні (Rhodophyta) та зелені (Chlorophyta) водорості. Вміст вуглеводів у різних груп водоростей становить в середньому 54-57% сухої речовини, мінеральних речовин 25-26%, білків 15-16%, жирів 1,5-2%. Основною речовиною у їх складі є полісахариди різних видів. Полісахариди бурих

Ganoderma lucidum (Wm.Curtis: Fries) Karsten, *Grifola frondosa* (Dicks: Fr) Gray, *Hericium erinaceus* (Bulliard: Fries) Persoon, *Hypholoma capnoides* (Fries) Quelet, *H. sublateritium* (Fries) Quelet, *Hypsizygus tessulatus* (Bulliard: Fries) Singer, *H. ulmarius* (Bulliard: Fries) Redhead, *Lentinula edodes* (Berkeley) Pegler, *Pholiota nameko* (T. Ito) S. Ito et Imai in Imai, *Pleurotus citrinopileatus* (Singer), *P. cistidiosus* (Miller), *P. djamor* (Fries), *P. eringii* (De Candolle ex Fries), *P. euosmus* (Berkeley apud Hussey), *P. ostreatus* (Jasquin ex Fries) Kummer, *P. pulmonarius* (Fries), *Polyporus umbellatus* (Fries). Ці види мають достатню біологічну ефективність. Всі вони є рентабельними при вирощуванні для споживання в їжу або для одержання нутріцевтиків чи фармацевтиків.

Таким чином, Закарпаття є серед регіонів України багатих на біорізноманіття грибів, де генетичні ресурси дикорослих грибів перебувають у небезпеці через надмірну експлуатацію лісів. Багато грибів мають цінні харчові і лікувальні властивості, 22 їх видів придатні для культивування в краї на відходах лісового і сільського господарств. Розвиток індустрії культивованих грибів з лікувальними властивостями та нутріцевтиків, що одержують з них, допоміг би зберегти природні популяції грибів, збільшити фінансові надходження в економіку краю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Adachi Y. et al. The effect enhancement of cytokine production by macrophages stimulated with 1,3 beta D glucan, grifolan, isolated from *Grifola frondosa* // Biol. Phann. Bull. - 1994. - Vol. 17 - P. 1554-1560.
2. Miyakoshi H. Acting mechanisms of Lentinan in human-II. Enhancement of non-specific cell-mediated cytotoxicity as an interferon inducer // Int. J. Immunopharmacol. - 1984. - Vol. 6, N4. - P. 373-379.
3. Nakazato H, Koike A, Saji S, et al. Efficacy of immunochemotherapy as adjuvant treatment after curative resection of gastric cancer. Study Group of Immunochemotherapy with PSK for Gastric Cancer // Lancet. - 1994. - Vol. 343 (8906). - P. 1122-1126.
4. Ohtsuru M. Anti-Obesity Activity Exhibited by Orally Administered Powder of Maitake Mushroom (*Grifola frondosa*) // Anshin, 1992.- 198p.

SUMMARY

PROSPECTS FOR CULTIVATED MEDICINAL MUSHROOMS IN TRANSCARPATIA

Sharga B.M., Hutnik V.I., Nikolaychuk V.I.

Transcarpathia is a region of Ukraine with rich genetic diversity of mushrooms. Several species of mushrooms are in danger due to excessive exploitation of forests by local people. 22 medicinal mushrooms are suitable for cultivation in our region on wastes of forestry or agriculture. Medicinal mushrooms cultivation and production of nutraceuticals, based on them, would help to conserve wild mushrooms populations.

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕДМОВА	3
РОЗДІЛ I	
ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ 30 РОКІВ ПІСЛЯ АВАРІЇ НА ЧАЕС: ПРОБЛЕМИ, ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	6
«СТРАТЕГІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ГАЛУЗІ НАРОДНОЇ МЕДИЦИНИ 2014-2023 РР» ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ Волошин О.І., Бойчук Т.М., Івашук О.І., Волошина Л.О.	6
ДИНАМІКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я ЖИТЕЛІВ ІV ЗОНИ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЧЕНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ ТА ДЕМОГРАФІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ Волошин О.І., Ткачук Д.І., Волошина Л.О., Волошин Н.В.	11
РАТІЕНТFLOW – ПЕРШІЙ ЕТАП СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ЕЛЕКТРОННОГО МЕДИЧНОГО ПРОСТОРУ Гечко М.М., Булеза Б.Б., Нерубенко В., Скибчик В., Чопей І.В., Мартоненко А.	14
ЗАКОНИ ВСЕСВІТУ І СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНИ Курик М.В.	17
ГЛОБАЛЬНА СИСТЕМНО-ГАРМОНІЗАЦІЙНА (АНГАРМОНІЗАЦІЙНА) МОДЕЛЬ ВПЛИВУ СУБСТАНЦІЙ ВОДИ НА РОЗВИТОК БІОСФЕРИ І ЛЮДИНИ Лукша О.В., Станкевич-Волосянчук О.І.	25
МОНІТОРИНГОВЕ КЛІНІКО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ОЦІНЦІ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ДИТЯЧОЇ ПОПУЛЯЦІЇ УКРАЇНИ Шкіряк-Нижник З.А.	32
РОЗДІЛ II	
ОЗДОРОВЧЕ ХАРЧУВАННЯ, ПИТНА ВОДА, ФІТОАППРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЇХ УСКЛАДНЕНЬ, ПРОБЛЕМА ЙОДНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ ЧЕРЕЗ 30 РОКІВ ПІСЛЯ ЧОРНОБІЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....	37
COMPLEMENTARY TREATMENT OF CANCER Jarmila Eftimová, Ludmila Ballová, Slavomír Kurhájec	37
ANTIOXIDANT AND ANTIBACTERIAL ACTIVITY OF PLANT WITH ADAPTOGENIC EFFECT TO HUMAN BODY Ivanišová E., Kačániová M., Frančáková H., Petrová J., Staňková R., Mareček J.	40
ANTIBACTERIAL ACTIVITY OF <i>GINKGO BILOBA</i> , <i>MENTHA PIPERITA</i> , <i>CALENDULA OFFICINALIS</i> , <i>SALVIA OFFICINALIS</i> AND <i>HIPPOPHAE RHAMNOIDES</i> Kačániová M., Terentjeva M., Ivanišová E., Petrová J.	43
<i>ALLIUM URSINUM</i> L. – RASTLINA S TERAPEUTICKÝMI ÚČINKAMI Mňahončáková E., Hrušová M.	46
ПРОБЛЕМА ПИТНОЇ ВОДИ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ Беллар В. С.	49

✓ РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ ТА РОЗУМОВІ НАВАНТАЖЕННЯ ВАЖЛИВІ ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОВЕГЕТАТИВНОГО СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ Бернада В.В., Фабрі З.Й., Ростока Л.М., Грига І.В., Рейті Г.Е., Грига В.І.	52
КОНТРОЛЬ ПРОДУКЦІЇ БДЖІЛЬНИЦТВА ЩОДО ЗАБРУДНЕННЯ ШКІДЛИВИМИ РЕЧОВИНАМИ Білоцерківець Т.І., Михальська О.М., Адамчук Л.О., Бріндза Я.	55
АПІ- ТА ФІТОПРОДУКТИ У КОНДИТЕРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ Бодак М. П., Гирка О. І., Гаврилишин В. В.	58
САНІТАРНО-МІКРОБІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВОДИ, ЗАБРУДНЕНОЇ БІОДОБРИВАМИ Боднарюк Р.М., Ніколайчук В.І.	61
ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ АППРОДУКТІВ ДЛЯ ВАФЕЛЬНИХ ТОРТІВ Бойдунік Р.М.	63
ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА ПЕРГИ, ЯК БІОЛОГІЧНО-АКТИВНОГО ПРОДУКТУ Броварський В.Д., Бріндза Я., Величко С.М., Адамчук Л.О.	66
МЕДОНОСНІ БДЖОЛИ І НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ Броварський В.Д., Бріндза Я., Папченко О.В.	69
ТЕНДЕНЦІЇ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ Василиха Н.В., Іваниця С.М.	72
ЗАХВОРЮВАННЯ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ ЙОДОДЕФИЦИТНІ СТАНИ ТА ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ В ЇХ ПРОФІЛАКТИЦІ Волошин О.І., Доголіч О.І., Волошина Л.О.	74
ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬБАБИ ЛІКАРСЬКОЇ (TRACHACUM OFFICINALE WIGG.) В ХАРЧУВАННІ Гаврилко П.П.	78
✓ ДО ПИТАННЯ ПРО ХЛОРОФІЛ Гаркава К.Г., Михайлова І.С., Гревцова Г.Т.	84
АКТИВНІ РЕЧОВИНИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ЗАКАРПАТТЯ В ЛІКУВАННІ ГІПЕРТОНІЧНОЇ ХВОРОБИ Грига В.І., Грига І.В., Ростока Л.М., Бернада В.В., Рейті Г.Е.	87
ВИКОРИСТАННЯ ПОДОРОЖНИКА (PLANTAGO MAJOR L.) В ЯКОСТІ ІМУНОМОДУЛЮЮЧОГО ЗАСОБУ В ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ Гуштан Т.В.	90
ЗАХОДИ ПО ОЧИЩЕННЮ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД ПРИ ВИКОРИСТАННІ ЇХ У ТВАРИНИЦТВІ Калиниченко О. О., Високос М. П., Калиниченко А. О.	94
ЗІЗФУС – ПЕРСПЕКТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ Карнатовська М.Ю., Карнатовський О.В.	97
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕННЯ ЙОДУ В ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ ЗАВДЯКИ СПОЖИВАННЮ НОВИХ КЕКСІВ Ковальчук Х.І.	99

ОЗДОРОВЧЕ ХАРЧУВАННЯ ПРИ МЕТАБОЛІЧНОМУ СИНДРОМІ Корзун В.Н., Гаркуша С.Л., Деркач А.В.	104
АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ОВОЧЕВИХ КОНСЕРВІВ З МОРСЬКИМИ ВОДОРОСТЯМИ Лебединець В.Т., Буряченко Л.Ю., Гіряк Л.І., Донцова І.В.	111
БІОРЕЗОНАНСНА АПІТЕРЕПІЯ – ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БДЖОЛОГОСПОДАРСТВ Логвинюк С.В., Адамчук Л.О., Броварський В.Д., Бріндза Я.	114
НАШ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КОМПОЗИЦІЙ «ЙОДІС-КОНЦЕНТРАТУ» З ФІТО-ВІТАМІНО-МІКРОЕЛЕМЕНТАМИ ДЛЯ ОЗДОРОВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В ПОСТЧЕРНОБИЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД Мельниченко В.М., Ганич М.М., Федорова О.В., Ганич О.М., Ганич Т.М.	117
ПРО СОЦІАЛЬНИЙ ЕФЕКТ ВІД ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКТІВ З «ЛАМІДАНОМ» Павлішин М.І.	120
СПОЖИВЧІ ПЕРЕВАГИ ЩОДО НАПОЇВ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Павліш Л.О., Данило С.І., Рудавська М.В., Скаканді С.І.	123
ТЕРЕН ЗВИЧАЙНИЙ (PRUNUS SPINOSA L.) ЯК ПЕРСПЕКТИВНА РОСЛИННА СИРОВИНА ДЛЯ ПРОДУКТІВ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Павліш Л.О., Данило С.І., Сімех К.Ю., Скаканді С.І.	126
ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ МЕДУ НАТУРАЛЬНОГО Палько Н. С., Давидович О. Я., Турчиняк М. К.	129
ПОЛІПШЕННЯ АСОРТИМЕНТУ СІРКОВИХ МАС ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Решетило Л. І.	132
ВПЛИВ ЙОДНОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ОРГАНІЗМУ НА ЙОДНО-ТИРЕОЇДНИЙ СТАТУС ПРИ ГІПОТЕРМІЇ В ЕКСПЕРИМЕНТІ Ростока Л.М., Грига І.В., Бернада В.В., Рейті Г.Е., Грига В.І.	134
ВПЛИВ РІЗНИХ ФОРМ ТА ДОЗ ЙОДУ НА ГІПОФІЗАРНО-ТИРЕОЇДНИЙ СТАТУС ОРГАНІЗМУ У ЗДОРОВИХ ЛЮДЕЙ Ростока Л.М., Дербак М.А., Сіткар А.Д., Лях О.І., Лях В.І.	139
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ АСОРТИМЕНТУ ФЕРМЕНТОВАНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ З ВОДОРОСТЕЙ Рудавська Г.Б., Голуб Б.О.	143
ПАСТИ ЗБАГАЧЕНІ «ЛАМІДАНОМ» В ПРОФІЛАКТИЦІ ЙОДОДЕФИЦИТНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ Рудавська М.В., Портянко О.М., Вежлівцева С.П.	145
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ Сабадош Г. О.	149
НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ СПОЖИВНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ РИБНИХ І МОРЕПРОДУКТІВ Сирохман І.В., Калимон М.-М.В.	153
РОЛЬ АІРА ТА АЛТЕЯ У ЛІКУВАННІ ПЕПТИЧНОЇ ВІРАЖКИ ШЛУНКА ТА ДВНАДЦЯТИПАЛОЇ КИШКИ У ПОСІДАНІ З АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІЄЮ Сіціньська І.О., Гараздюк І.В.	156

ПРОФІЛАКТИКА ПРОГРЕСУВАННЯ ПАТОЛОГІЇ ОРГАНІВ КРОВООБІГУ: ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ЗАСОБІВ Трохимович А.А., Фатула М.І., Блецкан М.М.	160
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСНОЇ ТЕРАПІЇ У ЖІНОК З ПРЕЕКЛАМПСІЄЮ НА ТЛІ ЙОДОДЕФІЦИТУ Фединчук Г. В., Маляр Вол. В., Маляр В. А.	162
ДИКОРОСЛІ ЇСТІВНІ РОСЛИНИ У ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ Філь М. І., Свістак Д. Б.	166
ВИКОРИСТАННЯ ЯБЛУК В ОЗДОРОВЧОМУ ХАРЧУВАННІ Чорі Т.І., Павліш Л.О.	168
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІТОТЕРАПІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПРИ НЕСТАБІЛЬНІЙ СТЕНОКАРДІЇ НАПРУГИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО КЛАСУ II НА ФОНІ НАДЛИШКОВОЇ МАСИ ТІЛА Чубірко К.І., Івачевська В.В., Гечко М.М., Чопей І.В.	171
МЕТОДИКА ЛІКУВАЛЬНОГО ГОЛОДУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КЛЕНОВОГО СИРОПУ ТА ЛИМОННОГО СОКУ Чубірко К.І., Чопей І.В., Гечко М.М.	174
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОГО ТЕРМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ Шпирко Г.М., Бандурин О.Ю., Гаврилко Л.П., Гуштан Т.В., Бандурин Ю.А.	177
РОЗДІЛ III	
<i>АКТУАЛЬНІ МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ЧЕРЕЗ 30 РОКІВ ПІСЛЯ АВАРІЇ НА ЧАЕС</i>	182
PROGNOSTICKÝ VÝZNAM L-CARNITÍNU A NĚKTERÝCH ĎALŠÍCH PARAMETROV U DLHODOVO DIALYZOVANÝCH PACIENTOV MUDr.Štefan Košík, CSc.	182
КОРЕКЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ФІТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ЗАСОБІВ Блецкан М.М., Ганич Т.М., Свістак В.В.	183
ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ХВОРИХ НА НЕСПЕЦИФІЧНИЙ ВИРАЗКОВИЙ КОЛІТ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ БІОЛОГІЧНОЇ ТЕРАПІЇ Варваринець А.В., Чопей І.В., Дебрецені К.О., Гряділь Т.І.	186
ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИТИВНОЇ ДІЇ УРОНЕФРОНУ У ХВОРИХ НА ПОДАГРУ ТА ПРИТАМАННІ ЙІ КОМОРБІДНІ ПРОЦЕСИ Волошин О.І., Доголіч О.І.	188
ВПЛИВ НЕСПРИЯТЛИВИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПЕРЕБІГ ОСТЕОАРТРОЗУ У ХВОРИХ БУКОВИНСЬКОГО КРАЮ Волошина Л.О.	192
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕПАРАТУ «ПРОКСІУМ» У ПАЦІЄНТІВ З ГАСТРОЕЗОФАГАЛЬНОЮ РЕФЛЮКСНОЮ ХВОРОБОЮ Гельнер З.А., Новосад А.Б., Івасівка Р.С.	195
ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ ДОБОВОГО ПРОФІЛЮ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ У ПАЦІЄНТІВ З НАДМІРНОЮ ВАГОЮ НА ТРЕТІЙ ДЕНЬ ЛІКУВАЛЬНОГО ГОЛОДУВАННЯ Гечко М. М., Чубірко К.І., Чопей І. В.	197

МІНЕРАЛЬНИЙ ГОМЕОСТАЗ ДІВЧАТ ПУБЕРТАТНОГО ВІКУ ГЕОХІМІЧНОГО РЕГІОНУ Горленко О.М., Пацкан Т.В., Пушкаш Л.Ю., Студеняк В.М.	199
АНТИОКСИДАНТНІ ВЛАСТИВОСТІ СЕЛЕНВІСНИХ ЗАСОБІВ Горчакова Н.О., Бєленічев І.Ф., Поготова Г.А., Ноєк М.С.	202
ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ «ФЕМІНАЛЬ» У ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ВІКУ Грицько М. І.	204
РОЗРОБКА ЛІКУВАЛЬНИХ ЗУБНИХ ПАСТ НА ОСНОВІ ПРОДУКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА ТА РОСЛИННИХ ПРЕПАРАТІВ Гудзь Н.І., Демчина Г.Р., Воробець Н.М., Свиденко Л.В., Білоус В. М.	206
ДІАГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФРАКЦІЇ ОКСИДУ АЗОТУ У ВИДИХУВАНОМУ ПОВІТРІ У ХВОРИХ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ Дебрецені К.О., Гряділь Т.І., Чубірко К.І., Гечко М.М., Чопей І.В.	209
ХРОНІЧНИЙ ГЕПАТИТ С ТА СТЕАТОЗ ПЕЧІНКИ Дербак М.А., Сіксай Л.Т., Лазур Я. В.	212
ЕФЕКТИВНІСТЬ ІМУНОПАТОГЕНЕТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ПІСЛОНЕФРИТІ Івасівка Р.С., Гельнер З.А., Новосад А.Б.	214
РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСЕНАТИДУ ПРИ ЛІКУВАННІ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ II ТИПУ. Івачевська В.В., Плоскіна В.Ю., Гряділь Т.І., Бенца Т.І., Маршалік К.Е., Гнепа Я.Ю., Гечко Х.А., Канчій В.М.	217
ОЖИРІННЯ ЯК ФАКТОР АКУШЕРСЬКИХ УСКЛАДНЕНЬ ПРИ ГЕСТАЦІЙНОМУ ДІАБЕТІ Леміш Н.Ю.	219
МЕТАБОЛІТНІ ПРЕПАРАТИ У ФАРМАКОТЕРАПІЇ ГІПЕРТРОФІЇ МІОКАРДУ Казак Л.І., Загородний М.І., Дорошенко А.М., Дяченко В.Ю., Віжунов В.Л., Реплянчук Н.Д.	222
РІВЕНЬ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНІ ФОРМИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ Когуч Т.Т., Кривцова М.В.	225
ПЕРИНАТАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗРОДЖЕННЯ ЖІНОК З РУБЦЕМ НА МАТЦІ В УМОВАХ ЙОДНОГО ДЕФІЦИТУ. Корсак В.В., Пацкань І.І.	229
МЕХАНІЗМИ ОЗДРОВЧОЇ ДІЇ МОЛИТОВ, БОГОСЛУЖІВ ТА ПРОДУКТІВ МИРОТОЧЕННЯ Лазорик М.І., Ананченко В.М., Будай Д.О., Німець Е.-О.О.	232
РОЛЬ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО НАГЛЯДУ ЗА ІМУНОКЕРОВАНИМИ ІНФЕКЦІЯМИ У ЗБЕРЕЖЕННІ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ Маркович В.П., Тимчик В.В., Піпаш Т.В., Сітник Г.Я.	235
НАДМІРНЕ ВЖИВАННЯ ХЛОРИДУ НАТРІЮ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР У РОЗВИТКУ АБДОМІНАЛЬНОГО ОЖИРІННЯ, МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ ТА НЕАЛКОГОЛЬНОЇ ЖИРОВОЇ ХВОРОБИ ПЕЧІНКИ Машура Г.Ю., Рішко О.А., Ганич Т.М., Фатула М.І., Блецкан М.М.	237

ПІДВИЩЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ВУЗУ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ Мелега К.П., Дуло О.А., Щерба М.Ю.....	241
ВИВЧЕННЯ АНТИБИОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ УРОПАТОГЕННИХ ШТАМІВ E. COLI Михалко Я.О.	244
ВИРОГІДНІСТЬ АКУШЕРСЬКИХ УСКЛАДНЕНЬ У ЖІНОК З ХРОНІЧНИМ ГЕПАТИТОМ С Мицола Р.М.....	246
ЗАСТОСУВАННЯ КСИЛАТУ І СТЕАТЕЛІУ В КОМПЛЕКСНОМУ ПАТОГЕНЕТИЧНОМУ ЛІКУВАННІ ХРОНІЧНОГО ВІРУСНОГО ГЕПАТИТУ С Новосад А.Б., Кондрацький Б.О., Гельнер З.А., Матушак О.М., Івасівка Р.С., Буфан М.М.....	249
ЧИМ ЗАПИВАТИ ЛІКИ? Острогляд Т.В.	251
ВИКОРИСТАННЯ ФІТОПРЕПАРАТІВ ПРИ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ХАРЧОВУ АЛЕРГІЮ. Пітюлич В.М.....	253
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ОБСТРУКТИВНОМУ ЗАХВОРЮВАННІ ЛЕГЕНЬ Радченко О.М., Пилипів Л.І.....	256
НАДМІРНА ВАГА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЛІПІДНИЙ ОБМІН У МЕШКАНЦІВ ЗАКАРПАТТЯ Рішко М.В., Кедик А.В.	259
ЗАСТОСУВАННЯ РОСЛИННОГО ГОМЕОПАТИЧНОГО ПРЕПАРАТУ В КОМПЛЕКСІ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ, ПОСДНАНУ З ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ ДИСПЕПСІЄЮ Ростока-Резнікова М.В., Товт-Коршинська М.І.	262
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРЕПАРАТУ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ ПОЛІКОЗАНОЛУ В КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ ЛІПІДНОГО ОБМІНУ Росул М.М., Корабельщикова М.О., Іваньо Н.В.	265
ВИКОРИСТАННЯ L-АРГІНІНУ L-ГЛУТАМАТ У КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ ІЗ ХРОНІЧНИМ УРАЖЕННЯМ ПЕЧІНКИ ТА СУПУТНЬОЮ ПАТОЛОГІЄЮ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ Сірчак С.С., Сіксай Л.Т., Фабрі З.Й., Опаленик С.М., Пацкун С.В.	268
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ СПОЛУК, – ПОХІДНИХ ТІОФЕНУ ТА ПІРИМІДИНУ Торохтін О.М., Різак Г.В.	270
ДИНАМІЧНЕ ВІДСЛІДКОВУВАННЯ ВПЛИВУ НЕСТЕРОЇДНИХ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ. Торохтін О.М., Небилевич М.В., Грига В.І.....	274
ПЕРЕБІГ ІНФАРКТУ МІОКАРДА НА ФОНІ АНГІОГРАФІЧНО НОРМАЛЬНИХ ТА МАЛОЗМІНЕНИХ ВІНЦЕВИХ АРТЕРІЙ У ЖИТЕЛІВ ЗАКАРПАТТЯ В ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ Устич О.В., Рішко М.В., Коневич Н.С.....	276

ІНТЕНСИВНІСТЬ ОКСИДАТИВНОГО СТРЕСУ ПРИ РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТАНАХ ОРГАНІЗМУ Фабрі З.Й., Бернада В.В., Сусла В.Я.....	281
НЕЙРОЦИРКУЛЯТОРНА ДИСТОНІЯ: ЗАХВОРЮВАННЯ ЧИ СИНДРОМ? Фатула М.І., Курах А.В., Петрик І.М., Ганич О.Т.....	284
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОМБІНАЦІЇ МАКУЛЯРНИХ ПІГМЕНТІВ І АНТИОКСИДАНТУ РЕСВЕРАТРОЛУ У ЛІКУВАННІ ТА ПРОФІЛАКТИЦІ ВІКОВОЇ МАКУЛЯРНОЇ ДЕГЕНЕРАЦІЇ Федірко П. А., Бабенко Т. Ф., Дорічевська Р. Ю.....	287
ВПЛИВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ПЕЧІНКИ НА ТИРЕОЇДНИЙ СТАТУС ОРГАНІЗМУ Фейса С.В., Рудакова С.О.....	289
АВТОНОМНА ДИСФУНКЦІЯ У ЗДОРОВИХ ОСІБ З РІЗНИМ СПІВВІДНОШЕННЯМ М'ЯЗОВОЇ ТА ЖИРОВОЇ ТКАНИНИ Фекета В.П., Глеба Л.А., Савка Ю.М., Ківежді К.Б., Райко О.Ю.....	292
ПЕКТИНОВІСНІ ФРУКТОВІ ПАСТИ У ВІДНОВНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ЕНТЕРИТ Філак Ф.Г., Філак Я.Ф., Фабрі З.Й.	297
ПРОФІЛАКТИКА КІФОТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ШКОЛЯРІВ 9 - 10 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ Філак Я.Ф.....	300
РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ХОНДРОПАТІСІЮ В АМБУЛАТОРНИХ УМОВАХ Філак Я.Ф., Філак Ф.Г., Петрише А.Я.....	303
СТАН ІНФІКУВАННЯ BORRELIA BURGDORFERI ПРАЦІВНИКІВ ЛІСУ ТЕНОПІЛЬЩИНИ Шкільна М.І., Васильєва Н.А., Івахів О.Л., Покришко О.В.	306
РОЗДІЛ ІV	
<i>БІОРІЗНОМАНІТТЯ. НОВЕ В АГРОТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ І ВИВЧЕННЯ РОСЛИН ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я В ПОСТЧОРНОБІЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД</i>	312
DIFFERENT ASPECTS OF INVESTIGATION OF COMFREY (SYMPHYTUM SPP.) SPECIES Vergun O.M.	312
PLANT – SOIL MICROBIAL INTERACTIONS IN AGROECOSYSTEMS OF THE TRANSCARPATHTA Symochko L.Y.....	315
СТАН НЕШКІДЛИВОЇ ЕНТОМОФАУНИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ХІМІЧНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ Балог Ю.Ю., Симочко В.В.	317
ТРАДИЦІЙНІ АГРОСИСТЕМИ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ХАРЧУВАННЯ, ЗДОРОВ'Я І ЯКОСТІ ЖИТТЯ Бріндза Я., Григор'єва О.....	320
ХРОМАТО-МАС-СПЕКТРОМЕТРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІПОФІЛЬНИХ СПОЛУК ЛИСТЯ ХУРМИ ВІРГІНСЬКОЇ (DIOSPYROS VIRGINIANA L.) Григор'єва О.В., Клименко С.В., Бріндза Я., Ніколасва Н.В.	322

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПАСІВ КОТЯЧОЇ М'ЯТИ СПРАЖНЬОЇ Грищик А.Р., Стасів Т.Г.	326
МИГРАЦІЯ ТА НАКОПИЧЕННЯ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У ҐРУНТІ І РОСЛИНАХ TRIFOLIUM PRATENSE L. Денчиля-Сакаль Г.М., Ніколайчук В.І., Колесник А.В.	328
СЦИНТИЛЯЦІЙНИЙ ТА НАПІВПРОВІДНИКОВИЙ СПЕКТРОМЕТРИ АЛЬФА- ВИПРОМІНЮВАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕХНОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІСЛЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ Жаба В.І., Ковач П.Ш., Мартишчкін В.О., Осипенко А.П., Парлаг О.М., Плекан Р.М., Сийка І.Ю.	333
МОРФОЛОГІЧНА МІНЛИВІСТЬ <i>GENTIANA ASCLEPIADEA</i> L. В ЗАКАРПАТТІ Кишко К.М.	334
ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ СІРЧАНОКИСЛИМ КУПРУМОМ НА ЕНЕРГІЮ ПРОРОСТАННЯ ТА СХОЖІСТЬ <i>TRITICUM DICOCCUM SCHRANK</i> Кіш Ю.Ю., Ніколайчук В.І., Вакерич М.М.	340
АМІНОКИСЛОТНИЙ СКЛАД ВЕГЕТАТИВНИХ І ГЕНЕРАТИВНИХ ОРГАНІВ СОРТІВ ХЕНОМЕЛЕСА (<i>CHAENOMELES</i> SPP.) Клименко С.В., Григор'єва О.В., Онищук Л.М.	342
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ АКЛІМАТИЗАЦІЇ ТА ІНТРОДУКЦІЇ <i>ARTEMISIA</i> <i>ABROTANUM</i> L. ТА <i>ACHILLEA DIATANS</i> WALD. ET KIT. В УМОВАХ ПРИКАРПАТТЯ Козак Т.І., Нейко О.В., Грищик Р.А., Мельник М.В., Грищик А.Р.	349
ДОСЛІДЖЕННЯ УМОВ ВИЗНАЧЕННЯ 4-БРОМФЕНОЛУ МЕТОДОМ <i>VERX</i> Мага І.М.	351
НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ Ніколайчук В.І., Вакерич М.М., Яночко В.М., Чечуй О.Ф.	354
ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДНОСНОЇ ПИТОМОЇ АКТИВНОСТІ ГІРСЬКИХ ПОРІД, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У БУДІВНИЦТВІ Осипенко А.П., Осипенко М.М., Гайсак І.І., Катовскі К., Крбал М., Гриньов В.В., Тимчук О.М.	359
<i>RHARONTICUM CARTHAMOIDES</i> WILLD. – ЦІННИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ІНТРОДУЦЕНТ В УКРАЇНІ Рахметов Д.Б., Тігова О.Т., Рахметов С.О.	361
УРОЖАЙНІСТЬ КАПУСТИ БРОКОЛІ В УМОВАХ ЗАКАРПАТТЯ Садовська Н.П., Гамор А.Ф., Семач Р.С.	365
СОРТ <i>LAVANDULA ANGUSTIFOLIA</i> ЛІДІЯ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В ЕФІРООЛІЙНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ОЗДОРОВЛЕННІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Свиденко Л.В., Свиденко С.В., Савченко Н.В.	367
ВПЛИВ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ НА ПІГМЕНТНУ СИСТЕМУ РІЗНИХ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ Тафій М. Д., Вакерич М.М., Белчгазі В.Й., Ніколайчук В.І.	370
ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТИВОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ГРИБІВ У ЗАКАРПАТТІ Шарга Б.М., Гутник В.І., Ніколайчук В. І.	372

The Uzhhorod National University, Ukraine
Institute of Phytotherapy, Uzhhorod, Ukraine
Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovakia
Institute of Biodiversity Conservation and Biosafety (Slovakia),
Sanatorium Kvitka Poloniny, Ukraine
are organizing the IX International applied science conference
Modern aspects of maintaining human health
which will be held in the Sanatorium Kvitka Poloniny, Svaliava, Ukraine,
in April 22-23, 2016

At the conference will be presented results of the projects:

- ITMS 26220220115 Support of technologies innovation of special bio-food products for human healthy nutrition" - supported by the Operational Programme Research and Development of the European Regional Development Fund.
- International network oriented on implementation of research, education and developmental programme „Agrobiodiversity for improving nutrition, health, and life quality“ under international cooperation in decision of investigational projects ITMS 26220220180: Building Research Centre „AgroBioTech“ and ITMS 26110230085 „TRIVE“
- ISEKI_Food - 4-581415 - LLP - 1 - 2011 - 1 - IT - ERASMUSENW supported by the European Commission under the LLP and Erasmus Mundus Programmes, in collaboration with the ISEKI-Food4 and ISEKI Food Association. These projects has been funded with support from the European Commission. All publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.



ОРГКОМІТЕТ ВДЯЧНИЙ СПОНСОРАМ ЗА ПОСИЛЬНИЙ ВКЛАД У КОНФЕРЕНЦІЮ

Санаторій «Квітка полонини»,
головний лікар П.П. Ганинець

ТОВ «ХІПП-Ужгород»,
директор В.А. Панков

ПП Ламідан,
директор Равінський В.І.

Наукове видання

Сучасні аспекти збереження здоров'я ЛЮДИНИ

Матеріали ІХ міжнародної міждисциплінарної
науково-практичної конференції,
сан. "Квітка полонини", 22-23 квітня 2016 року
(с. Солочин Свалявського району)

За редакцією проф. **Ганича** Тараса Михайловича

Підготовка до друку: проф. Ганич Т.М.
Комп'ютерне опрацювання текстів: *Скаканді С. І.*

ТОВ «Видавництво «Центр учбової літератури»
вул. Електриків, 23 м. Київ 04176

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4162 від 21.09.2011 р.